

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

KLAVER 3 HORSTERDEEL

TE GEMEENTE HORST AAN DE MAAS

Ecologie

Rapportage aanvullend ecologisch onderzoek

Klaver 3 Horsterdeel te gemeente Horst aan de Maas

Opdrachtgever	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo Sint Jansweg 20 5928 RC Venlo
Rapportnummer	1234.4.002
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	28 september 2018
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	drs. L.E.L. Gijsen
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ir. B.H.H. Verdijck
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	4
	2.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	5
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	9
	5.1 Steenuil.....	9
	5.2 Huismus.....	11
	5.3 Buizerd.....	12
	5.4 Wulp.....	13
	5.5 Grutto.....	14
	5.6 Vleermuizen.....	15
	5.7 Bever	17
	5.8 Overige soorten	19
	5.9 Overzicht van de onderzoeksresultaten	19
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	20
	6.1 Steenuil functioneel leefgebied.....	20
	6.2 Huismus nestlocatie	20
	6.3 Huismus functioneel leefgebied.....	20
	6.4 Buizerd.....	21
	6.5 Wulp en grutto	22
	6.6 Vliegrouete en foerageergebied diverse vleermuissoorten	22
	6.7 Bever	23
	6.8 Das	24
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	25
8	LITERATUURLIJST	27

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ter plaatse van Klaver 3 Horsterdeel te gemeente Horst aan de Maas.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van een bedrijventerrein. Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 1234.4.001, d.d. 15 januari 2018).

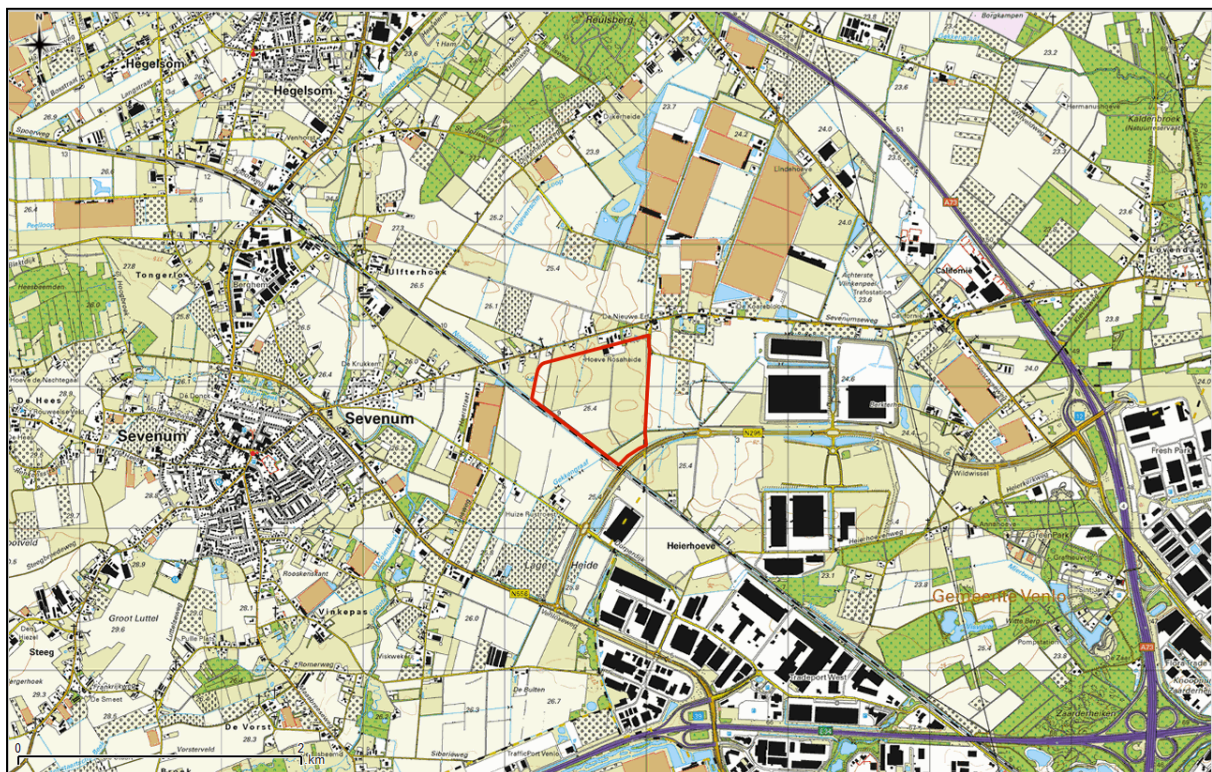
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 48,8$ ha) betreft Klaver 3 Horsterdeel van het ter plaatse in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein Klaver 3, circa 2 kilometer ten oosten van de kern van Sevenum. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 52 B (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 202.648$, $Y = 380.910$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft voornamelijk agrarische percelen (grotendeels bestaand uit productiegrasland), een gedeelte van de gebouwen van de boerderij Hoeve Rosa. De onderzoekslocatie wordt in de zuidzijde doorkruist door de waterloop 'Gekkengraaf', en grenst aan de oostzijde aan de waterloop 'Langevenseloop'.

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich een bebouwingslint aan de Grubbenvorsterweg met siertuinen en (begrasde) hobbyweiden. Aan de noordzijde van de Grubbenvorsterweg liggen voornamelijk agrarisch gebruikte percelen waarvan een gedeelte wordt omgevormd naar glastuinbouwgebied. Ten oosten van de onderzoekslocatie bevindt zich het in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein Klaver 3 Venloos deel met tevens agrarische percelen die ten tijde van schrijven worden omgevormd naar bedrijventerrein. Ten zuiden van de onderzoekslocatie ligt de Greenportlane (vanaf hier 'GPL', met ten zuiden van de GPL gebieden die in ontwikkeling zijn als bedrijventerrein. Ten westen van Klaver 3 ligt de spoorweg en agrarisch gebruikte percelen met bebouwing.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek van de quickscan.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Akkerperceel aan de noordwestzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 4. De onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit productiegrasland.

Figuur 5. De westzijde van de onderzoekslocatie wordt begrenst door de Noordersloot en de spoorweg.

Figuur 6. Aan de zuidzijde is de waterloop 'Gekkengraaf' gelegen met ten zuiden daarvan een houtwal.

Figuur 7. De oostzijde van de onderzoekslocatie wordt begrenst door de waterloop de 'Langevenseloop'.

Figuur 8. Een deel van de agrarische bebouwing van de 'Rosa Hoeve' is gelegen binnen de onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De opdrachtgever is voornemens om op de onderzoekslocatie een bedrijventerrein te realiseren. Ten behoeve van dit voornemen zullen de agrarische percelen en weilanden verdwijnen, de aanwezige (agrarische) gebouwen gesloopt worden en de bosschages en bosopstanden verdwijnen. Echter, de opdrachtgever heeft aangegeven dat de Noordersloot en de aangrenzende houtwal (figuur 5), alsmede de Gekkengraaf en de aangrenzende houtwal (figuur 6) behouden blijven in de toekomstige situatie.

2.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Ten behoeve van de herontwikkeling wordt o.a. infrastructuur aangelegd, worden grondwallen om uitgeefbare percelen opgeworpen en wordt de huidige ligging van de RRP-leiding veranderd.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, er op sommige punten meer informatie is benodigd (zie Tabel I).

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en de te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	nader onderzoek naar huismuis, steenuil, buizerd, wulp en grutto.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	nee	wel dient rekening gehouden te worden met eventuele verblijfplaatsen in Rosa Hoeve net buiten de onderzoekslocatie.
	foerageergebied	ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek naar foerageerfunctie
	vliegroutes	ja	mogelijk	nee	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek naar vliegroute
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	zorgplicht
Bever		ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek naar functie burcht locatie in houtwal
Das		ja	mogelijk	nee, mits	nee, mits	rekening gehouden wordt met inrichting
Waterspitsmuis		ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	de Noordersloot vormt geschikt habitat. aanvullend onderzoek via eDNA
Algemene amfibieën		ja	mogelijk	nee	nee	zorgplicht
Kamsalamander		ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek	onderzoek naar voorkomen van kamsalamander in noordersloot evenwijdig aan Klaver 3 Horsterdeel
Reptielen		ja	mogelijk	ja	mogelijk	vrijstelling tussen 15 aug en 15 okt. Werkwijze vastleggen in ecologisch werkprotocol
Vissen		ja	ja	nee	nee	voor algemene soorten dienen maatregelen in het kader van de zorgplicht opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol.
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		ja	mogelijk	ja	afhankelijk van nader onderzoek en werkzaamheden	indien werkzaamheden aan de Noordersloot plaats gaan vinden dient aanvullend onderzoek naar drijvende waterweegbree plaats te vinden

Conclusie

Vanwege de aangetroffen en de te verwachten algemene soorten wordt geadviseerd om de werkwijze vast te leggen in een ecologisch werkprotocol met betrekking tot de ontwikkeling van Klaver 3 Horsterdeel. Door het vastleggen van de werkwijze kan aantoonbaar gewerkt worden conform een goedgekeurde gedragscode en wordt aan de zorgplicht voldaan.

Als uit de aanvullende onderzoeken naar jaarrond beschermde broedvogels, vleermuizen, bever, waterspitsmuis, kamsalamander en de drijvende waterweegbree blijkt dat als gevolg van de voorgenomen plannen overtreding dreigt kan het ecologisch werkprotocol geïntegreerd worden bij het ecologisch activiteitenplan ten behoeve van de noodzakelijke ontheffingsaanvraag.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Steenuil

De meest optimale periode om de aanwezigheid van een territorium in kaart te brengen is van 15 februari tot en met 15 april. Voor het onderzoek naar de steenuil werd dan ook in de periode van 15 februari tot en met 15 april een drietal avondbezoeken met een tussenliggende periode van 10 dagen uitgevoerd. Hierbij werd gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE, Bloem et al. 2001). Na vaststelling van de aanwezige broedparen op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie is een analyse uitgevoerd om het essentiële leefgebied van eventueel vastgestelde territoria in kaart te brengen en te bepalen of de voorgenomen ontwikkelingen negatieve effecten kunnen hebben op de steenuil.

Huismus

Voor het onderzoek naar huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken werd gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens werd gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, werd ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, juli 2017).

Buizerd

Afwezigheid van broedende buizerds kan worden aangetoond, als er tijdens twee tot vier gerichte veldbezoeken in de periode van maart tot en met half mei geen aanwezigheid wordt aangetoond. De inventarisatie moet overdag en bij goede weersomstandigheden plaatsvinden met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Tijdens de quickscan is tevens naar nestlocaties van de buizerd gezocht onder optimale omstandigheden in verband met het ontbreken van het bladerdek in de bomenopstand. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de buizerd (BIJ12, juli 2017).

Wulp en grutto

Om te bepalen of in de directe omgeving voldoende habitat overblijft na de ontwikkelingen van het bedrijventerrein, zijn er vanaf half maart en in april een drietal veldbezoeken uitgevoerd om de lokale populatie binnen de onderzoekslocatie in kaart te brengen. De veldbezoeken zijn overdag uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Daarnaast is bij de veldbezoeken naar de buizerd tevens gelet op aanwezigheid van de wulp en grutto. De onderzoeksopzet is gebaseerd op de telrichtlijnen van SOVON voor grutto en wulp.

Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode van half april tot oktober twee veldbezoeken uitgevoerd naar de aanwezigheid van foerageergebieden dan wel vliegroutes van vleermuizen. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming. De onderhavige

onderzoeksopzet is gebaseerd op zowel gebouwbewonende als boombewonende vleermuissoorten en uitgevoerd door drie personen.

Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van professionele batloggers met opnamemogelijkheid (Elekon Batlogger M). Een batlogger zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij is gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound en Batexplorer.

Bever

Voor het onderzoek naar de bever zijn in maart en april twee veldbezoeken uitgevoerd langs de Gekkengraaf binnen en buiten de onderzoekslocatie. Hierbij is gezocht naar verse vraatsporen aan bomen en struiken en de aanwezigheid van geurplekken die wijzen op het gebruik van de onderzoekslocatie door de bever. Daarbij is tijdens de veldbezoeken naar buizerd, grutto en wulp ook gekeken naar beversporen. Ook is een veldbezoek uitgevoerd in het begin van de zomer waarbij gelet werd op vraatsporen nabij cultuurgewassen binnen en buiten de onderzoekslocatie. In september is tevens een veldronde uitgevoerd om te kijken naar sporen van de bever. De bovenstaande onderzoeksopzet is conform hetgeen dat is voorgeschreven in het kennisdocument van de bever (BIJ12, juli 2017).

Kamsalamander, drijvende waterweegbree, levendbarende hagedis en waterspitsmuis

Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat een deel van de onderzoekslocatie geschikt habitat vormt voor de waterspitsmuis (Noordersloot), levendbarende hagedis (spoortalud en bermen Greenportlane), drijvende waterweegbree (Noordersloot) en de kamsalamander (Noordersloot en houtwallen langs fietspad en Gekkengraaf). Volgens de opdrachtgever worden deze elementen in de toekomstige situatie behouden en worden hier dan ook geen versturende werkzaamheden uitgevoerd. Op basis hiervan kan worden uitgesloten dat de soorten negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen, mits de randvoorwaarden en de te nemen maatregelen worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. De aanvullende onderzoeken naar de waterspitsmuis, levendbarende hagedis, drijvende waterweegbree en kamsalamander maken dan ook geen deel uit van de onderhavige rapportage.

Overzicht veldbezoeken

Tabel II bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel II. Uitgevoerde onderzoeksinspanning per soortgroep

		Februari 2018	Maart 2018	April 2018	Mei 2018	Juni 2018	Juli 2018	Augustus 2018	September 2018	
steenuil	tijdstip	-	3 x avond							
	datum		5, 23, (26) maart en 5 april							
	functie		territorium							
huismus	tijdstip	-		2 x ochtend	-					
	datum			20 april, 1 mei						
	functie			territorium						
buiserd, wulp en grutto	tijdstip	-	4 x veldbezoek*		-					
	datum		1, 15, 26 maart en 10 april							
	functie		Territoria							
Bever	tijdstip	-	4 x veldbezoek*		-	1 x veldbezoek	-		1 x veldbezoek*	
	datum		gecombineerd met buiserd, wulp en grutto			4 juni			20 september	
	functie		territoria + foerageerfunctie			foerageerfunctie			foerageerfunctie	
vleermuizen	tijdstip	-				1 x avond**	-		1 x avond**	
	datum					4 juni			15 augustus	
	functie					vliegrouete en foerageerfunctie			vliegrouete en foerageerfunctie	

* De onderzoeksinspanning is weergegeven voor één persoon, maar wordt door twee personen uitgevoerd.

** De onderzoeksinspanning is weergegeven voor één persoon, maar wordt door drie personen uitgevoerd.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Steenuil

Omstandigheden

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het onderzoek naar steenuil gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 4°C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag, behalve een kortdurende lichte neerslag tijdens de veldronde op 23 maart 2018. Volgens Bloem et al. (2001) heeft motregen echter geen effect op de onderzoeksresultaten.

Nestlocatie binnen onderzoekslocatie

Binnen de onderzoekslocatie ligt een moderne koeienstal op het terrein van 'Hoeve Rosa'. Vanuit deze stal is geen territoriumroep als reactie op de geluidsnabootsing gehoord. De moderne koeienstal is, door de geringe invliegopeningen en weinig beschutte plekken, niet geschikt voor steenuilen. Binnen de onderzoekslocatie is dan ook géén nestlocatie van steenuil aanwezig.

Nestlocatie buiten onderzoekslocatie

In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn op verschillende locaties, waar mogelijk nestlocaties van steenuilen aanwezig zijn, geluidsnabootsingen afgespeeld. Steenuilen kennen volgens Bloem et al. (2001) drie verschillende roepen: territoriumroep (wordt alleen geproduceerd door mannetjes, is maatgevend voor een territorium) en alarm- en overige roepen (wordt geproduceerd door zowel man als vrouw, geeft indicatie van aanwezigheid van steenuilen maar niet van een broedterritorium). De maximum territoriumgrootte van steenuilen is onder andere afhankelijk van voedselaanbod, maar varieert meestal rond een straal van 200 meter (is een gebied van 12,5 ha) rondom de nestlocatie. In gebieden met minder voedselaanbod kan de territoriumgrootte oplopen tot 300 meter (is een gebied van 28 ha) rondom de nestlocatie (zie Tabel III). Omdat steenuilen binnen 300 meter van de onderzoekslocatie een effect van de toekomstige plannen kunnen ondervinden, is dit gebied het meest intensief geïnventariseerd. Op basis van ervaring en de sterkte van de speaker, valt te verwachten dat eventueel aanwezige steenuilen binnen een straal van minimaal 200 meter van elk telpunt, de geluidsnabootsing hadden kunnen horen. De onderzoeksinspanning en alle resultaten zijn weergegeven in Figuur 9 (zie tevens Figuur 16 voor een overzicht van alle resultaten).

Tabel III. Literatuurwaarden homeranges (HR) steenuilen: uit wetenschappelijk onderzoek naar het terreingebruik van steenuilen komt een variatie van territoriumgroottes naar voren, waarbij de het grootste territorium ongeveer 28 ha betrof.

Aantal steenuilen	Gem. HR variatie	Gem. HR	Locatie	Bron
19	1,6 - 28,1 ha		Nederrijng gebied, Duitsland	Fink, 1989
11	9,0 - 27,5 ha		Oost-Polen	Grzywaczewski, 2009
8*	3,8 – 11,5 ha	15.1 ± 2,46 ha	Noord-Spanje	Zuberogoitia <i>et al.</i> , 2007
7	3,7 – 14,6 ha		Achterhoek, Nederland	Bremer, van den <i>et al.</i> 2009

* hierbij is één vrouwelijk exemplaar met een uitzonderlijk groot territorium buiten beschouwing gelaten

Tijdens het eerste veldbezoek op 5 maart 2018 werd er, na het afspelen van geluidsnabootsing van de steenuil, gereageerd met een contactroep vanuit één van de twee koeienstallen van 'Hoeve Rosa'. Op basis van enkel een contactroep kan echter geen territorium worden vastgesteld. Tijdens de veldronde op 23 maart 2018 kwam vanuit deze locatie geen reactie. Op 26 maart 2018 is een steenuil waargenomen in de nok van de oostelijke koeienstal van 'Hoeve Rosa'. In deze koeienstal is tevens een plateau aanwezig waar hooi opgeslagen ligt en wat mogelijk kan dienen als nestlocatie. Een dergelijk plateau ontbreekt in de westelijke koeienstal. Tijdens de veldronde op 5 mei 2018 werd er gereageerd met diverse territoriumroepen vanuit één van de twee koeienstallen van 'Hoeve Rosa'. Volgens NDFF is in 2003 in de oostelijke koeienstal een steenuilterritorium waargenomen. Tijdens een

.....

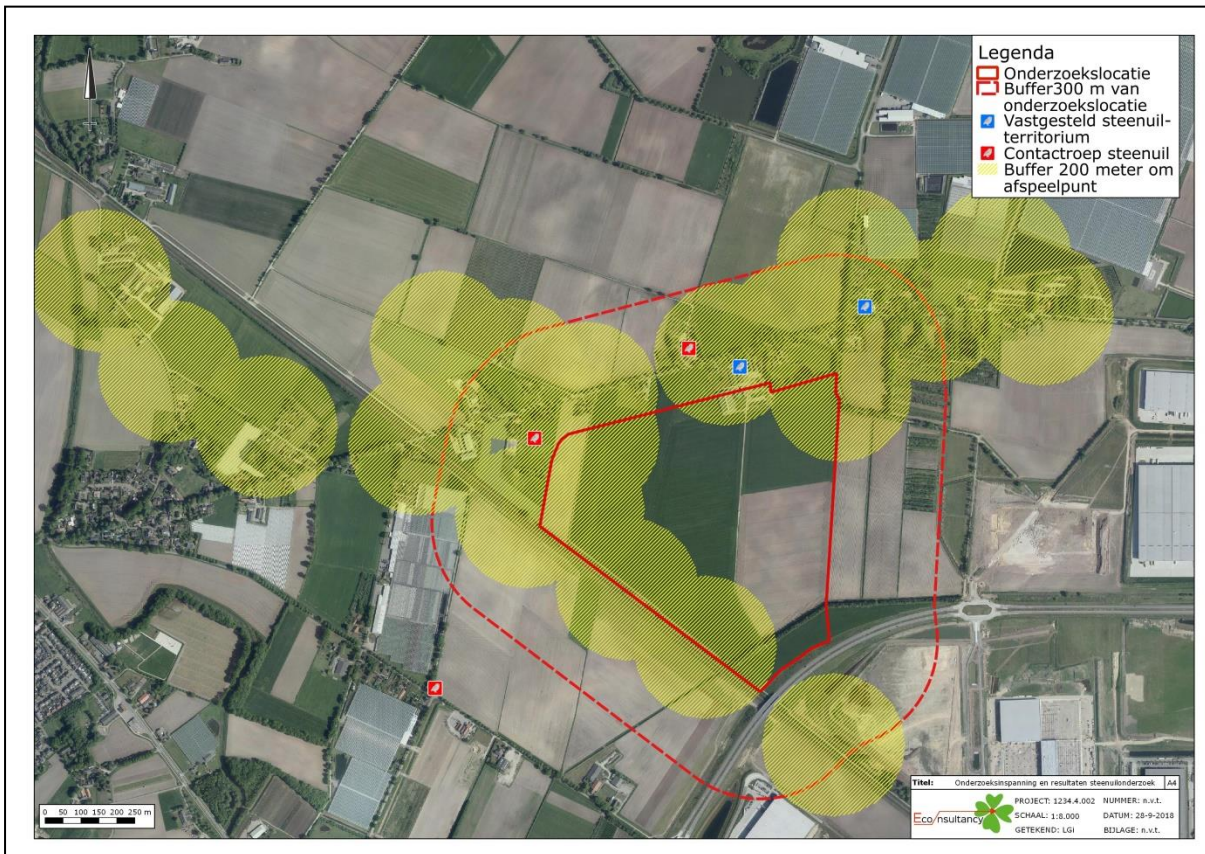
avondronde voor vleermuizen (op 15 augustus 2018), werd er tevens een contactroep vanuit Hoeve Rosa gehoord. Hiermee kan vastgesteld worden dat in één van de twee koeienschuren (waarschijnlijk de oostelijke) een nestlocatie van de steenuil aanwezig is. Deze koeienstal ligt buiten de onderzoekslocatie, maar de onderzoekslocatie maakt deel uit van het functioneel leefgebied van de steenuil.

Tijdens het veldbezoek op 5 maart 2018 en 5 april 2018 werden er diverse contactroepen, maar geen territoriumroepen waargenomen vanuit de boerderij aan de Grubbenvorsterweg 57. Deze boerderij ligt hemelsbreed circa 100 meter vanaf 'Hoeve Rosa'. Gezien de afstand is het zeer waarschijnlijk dat dit dezelfde steenuil die is vastgesteld bij 'Hoeve Rosa', en valt het terrein van Grubbenvorsterweg 57 onder het functioneel leefgebied van de steenuil.

Tijdens de veldbezoeken op 5 maart 2018 en 5 april 2018 zijn diverse territoriumroepen gehoord vanuit 'de Noabere' (Sevenumseweg 10). Op deze locatie hangt een steenuilenkast in een boom. Hiermee is vastgesteld dat er tevens een steenuilterritorium aanwezig is op deze locatie. Dit steenuilterritorium bevindt zich in een gebied met diverse tuinen en weilanden, dat wil zeggen in optimaal foeraergebied. Aangenomen mag worden dat het territorium daarom in een straal circa van 200 meter rondom de nestlocatie ligt. De grenzen van de onderzoekslocatie liggen tevens op circa 200 meter van dit territorium. Hierdoor zal er geen essentieel deel van het functioneel leefgebied van dit steenuilterritorium verloren gaan en wordt er geen verstoring op dit territorium verwacht. Deze locatie wordt daarom niet verder meegenomen in onderhavige rapportage.

Tijdens het veldbezoek op 5 april 2018 is een zeer zwakke contactroep van een steenuil (ver weg) waargenomen vanuit de zuidwestzijde van het spoor. In het aan de zuidzijde van het spoor liggende bedrijventerrein Klaver 5, is tevens een steenuilterritorium vastgesteld in 2017 (zie project 1959.1.003, versie D6 d.d. 7 december 2017 en ontheffing met zaaknummer 2018-201742, kenmerk 2018/22098 d.d. 30 maart 2018). De nestlocatie van deze steenuil ligt op circa 550 meter van de onderzoekslocatie. Territoriale steenuilen kunnen echter aangetrokken worden door het afgespeelde geluid. Naar verwachting is de zwakke contactroep afkomstig uit het steenuilterritorium in Klaver 5. Omdat de grenzen van de onderzoekslocatie op circa 550 meter van de bekende nestplaats van deze steenuil liggen, wordt aangenomen dat deze steenuil geen effect zal ondervinden van de werkzaamheden. Dit territorium wordt daarom niet verder meegenomen in onderhavige rapportage.

Tijdens het veldbezoek op 23 maart werd eenmalig een zwakke contactroep waargenomen uit de richting van Grubbenvorsterweg 50, mogelijk zelfs vanuit Klaver 5. Ondanks de onderzoeksinspanning rond dit gebied, werd deze contactroep die avond niet meer herhaald. Tijdens de andere twee veldbezoeken kwam vanuit deze richting tevens geen reactie. In de schuur achter Grubbenvorsterweg 50 is in NDFP een territorium waargenomen in 2014. Mogelijk vormt deze locatie momenteel een incidentele roestplek voor een in de buurt verblijvende steenuil, of is het steenuilenpaar dat is waargenomen in 2014 dit jaar niet tot broeden gekomen. Omdat deze locatie niet als vaste rust- en verblijfplaats van steenuilen kan worden aangemerkt, wordt deze locatie niet verder meegenomen in dit onderzoek.

Figuur 9. Details van het onderzoek naar steenuilen in en nabij de onderzoekslocatie.

5.2 Huismus

Omstandigheden

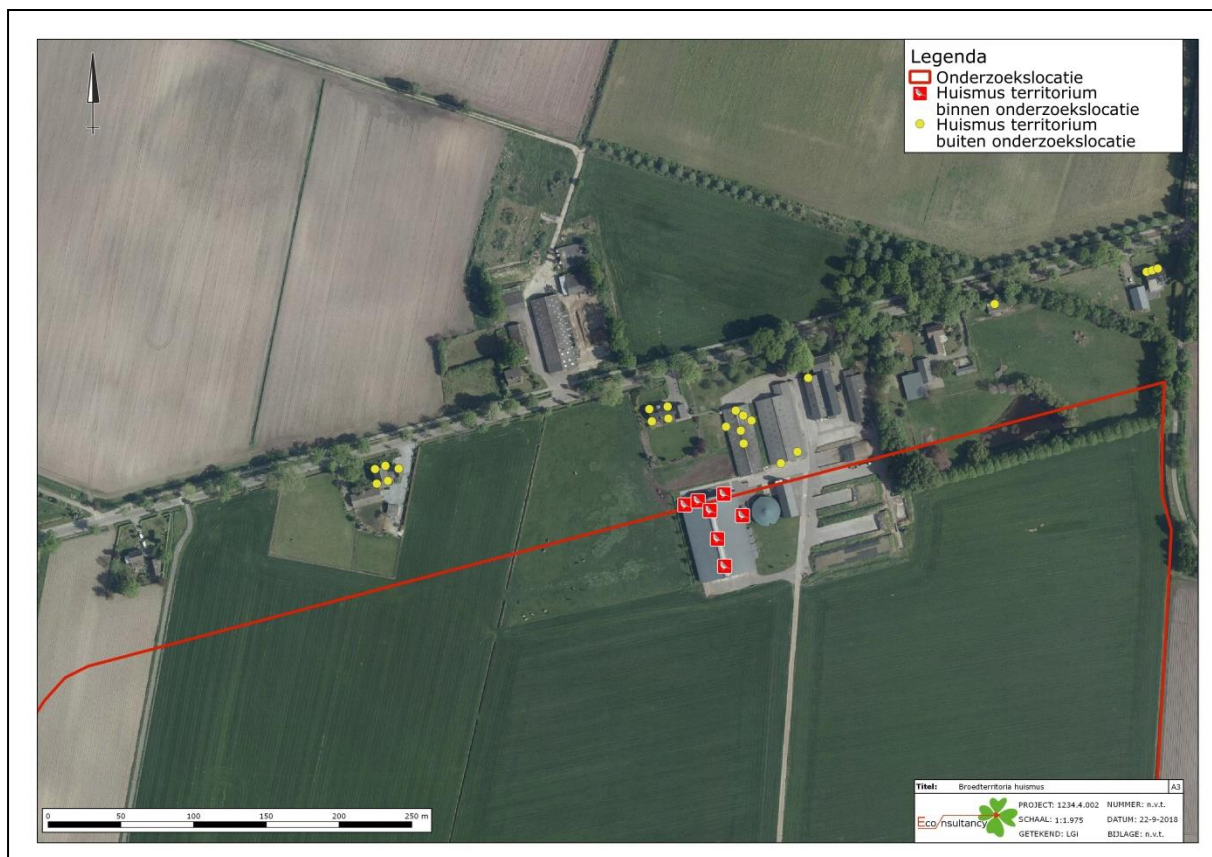
Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 7°C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Huisumus binnen onderzoekslocatie

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, die zij via de dakgoot kunnen bereiken. Binnen de grenzen van de onderzoekslocatie echter zijn geen huizen gelegen, maar wel een moderne koeienstal die onderdeel uitmaakt van 'Hoeve Rosa' (Grubbenvorsterweg 66, zie Figuur 8). In deze moderne koeienstal zijn in totaal zeven huismusmannetjes gezien die zongen vanaf één van de balken in de stal, en/of met nestmateriaal aan het slepen waren. Traditionele nestplaatsen van huismussen liggen onder dakpannen en in spouwmuren, maar ook kunstmatige nestgelegenheden, in nesten van andere soorten of op spanten in stallen wordt gebroed. Een zingend mannetje nabij een potentiële broedplaats, zoals de balken in de stal, dient als territorium (een nestlocatie) aangemerkt te worden. Hiermee kan worden vastgesteld dat er zich zeven territoria met beschermde nesten van huismussen binnen de onderzoekslocatie bevinden in de moderne koeienstal (zie Figuur 10 voor details en Figuur 16 voor een overzicht van alle onderzoeksresultaten op kaart). Tijdens de veldbezoeken zijn in de moderne koeienstal circa 10 huismusmannetjes waargenomen die géén nestindicerend gedrag vertoonden. Waarschijnlijk hebben deze huismussen hun nestlocatie buiten de onderzoekslocatie (zie hieronder) en gebruikten ze de stal om te foerageren.

Huismus buiten onderzoekslocatie

Grenzend aan de onderzoekslocatie liggen, op het terrein van 'Hoeve Rosa' nog twee koeienstallen, alsmede een open kapschuur en een woning. In de twee koeienstallen zijn nog acht huismusterritoria vastgesteld en in de open kapschuur is één huismusterritorium vastgesteld. Ten noorden van de onderzoekslocatie ligt de Grubbenvorsterweg met daaraan diverse woningen. Ter plaatse van Grubbenvorsterweg 64 (direct ten westen van 'Hoeve Rosa') zijn vier huismusterritoria vastgesteld; bij Grubbenvorsterweg 68 (direct ten oosten van 'Hoeve Rosa') is één huismusterritorium vastgesteld. Bij Grubbenvorsterweg 62 zijn vijf huismusterritoria vastgesteld, en bij Grubbenvorsterweg 72 zijn drie huismusterritoria vastgesteld. Aan de noordzijde van de Grubbenvorsterweg liggen tevens enkele woningen, maar hier zijn geen huismusterritoria vastgesteld (zie Figuur 10).

Figuur 10. Aangetroffen huismus territoria binnen en buiten de onderzoekslocatie.

5.3 Buizerd

Omstandigheden

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van buizerd gunstig. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Nestlocatie binnen de onderzoekslocatie

Tijdens dit onderzoek zijn er een aantal gerichte veldbezoeken uitgevoerd naar de buizerd, en tevens zijn een aantal losse waarnemingen meegenomen. Tijdens het veldbezoek op 1 maart 2018 werd er een nest waargenomen in een berk in de houtwal langs de Gekkengraaf. Dit betrof een 'nieuw' nest dat er eerder nog niet was. Tevens zijn er tijdens dit veldbezoek drie plukplaatsen (mogelijk van een buizerd) waargenomen in de buurt van dit nest. Tijdens overig veldwerk werd een buizerd op 6 maart

2018 aan de oostrand van de onderzoekslocatie waargenomen, zittend op een lantaarnpaal. Op 11 maart 2018 werd een buizerd waargenomen in de zuidwest hoek van de onderzoekslocatie, nabij de GPL. Tijdens het veldbezoek op 15 maart 2018 werden twee buizerds waargenomen nabij het nest in de houtwal langs de Gekkengraaf. Één buizerd bleef om het nest cirkelen terwijl wij in de buurt waren, wat erop duidt dat het nest van de buizerd was. Op 26 maart 2018 werden op deze locatie echter géén buizerds waargenomen. Wel werd er een nieuwe plukplaats (mogelijk van buizerd) gevonden nabij de GPL. Tijdens het veldwerk op 10 april 2018 was duidelijk te zien dat er een buizerd op het nest in de houtwal langs de Gekkengraaf zat. Op 4 juni 2018 zat de buizerd nog steeds op het nest en vloog op (met alarmroep) als het nest dichterbij benaderd werd. Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat het nest in de houtwal langs de Gekkengraaf een buizerdnest betreft (zie overzichtskaart van de onderzoeksresultaten Figuur 16).

Nestlocatie buiten de onderzoekslocatie

Tijdens het veldbezoek op 15 maart 2018 werd er een buizerdnest gevonden op circa 130 meter ten noordoosten van de onderzoekslocatie. Op 26 maart 2018 werden hier twee buizerds waargenomen, die alarm sloegen bij het benaderen van deze locatie. Dit is een sterke nest-indicatieve aanduiding. Conform Kennisdocument (BIJ12, 2017) is de verstoringafstand van de buizerd 75 meter voor ruimtelijke ontwikkelingen. Gezien het feit dat dit buizerdnest buiten de verstoringafstand van de werkzaamheden valt, plus het feit dat er voldoende functioneel leefgebied overblijft (zie tevens redenatie in hoofdstuk 6.4), wordt dit buizerdnest niet verder meegenomen in onderhavige rapportage.

5.4 Wulp

Omstandigheden

Tijdens de veldbezoeken naar de grutto en wulp waren de weersomstandigheden gunstig. De temperatuur was niet lager dan 5°C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Binnen de onderzoekslocatie

Tijdens het veldbezoek op 15 maart 2018 zijn vier overvliegende wulpen waargenomen boven de onderzoekslocatie. Deze wulpen vlogen echter over de onderzoekslocatie heen en toonden geen binding met het productiegroenland. Tijdens het veldbezoek op 26 maart 2018 werden twee wulpen in baltsvlucht boven de onderzoekslocatie waargenomen. Ook deze wulpen vlogen echter over de onderzoekslocatie heen en toonden geen binding met het aanwezige productiegroenland. Tijdens het veldbezoek op 10 april 2018 werden twee foeragerende wulpen in het gras gezien, op enkele tientallen meters van elkaar. In verband met de verstoringgevoeligheid van deze soort, werden de dieren eerst geobserveerd vanuit de auto. De twee wulpen bleven op enkele meters afstand van elkaar, maar steeds in hetzelfde gebied, foerageren. Dit gebied werd daarna te voet geïnspecteerd, waarbij de wulpen niet van dichtbij te benaderen waren en snel opvlogen. In het gebied waar de wulpen foerageerden, is geen nest gevonden. Echter: nesten van wulpen zijn zéér lastig te vinden. Na het verlaten van het productiegroenland, werden er twee wulpen in baltsvlucht boven de onderzoekslocatie waargenomen. Waarschijnlijk waren dit de terugkomende individuen. De wulpen streken neer op dezelfde plek als waar ze eerder die dag foeragerend waren waargenomen. Observatie vanuit de auto toonde wederom foerageergedrag in hetzelfde gebied van het productiegroenland. Tijdens het veldbezoek op 10 april 2018 zijn later op de dag, vanuit 'veilige afstand' in de auto, in totaal vier wulpen foeragerend op het productiegroenland waargenomen. Dit was echter in een ander gedeelte van het productiegroenland. Tijdens een aanvullend veldbezoek op 11 april zijn wederom baltsende wulpen boven het voornoemde gebied binnen het productiegroenland waargenomen.

Conform de telrichtlijnen van SOVON voor de wulp, mag van een broedvogelpaar worden uitgegaan indien er een paar in broedbiotoop is aangetroffen dat zang en/of balts vertoont, waarbij er minimaal één waarneming moet zijn in de periode 15 maart t/m 31 mei, en in totaal twee waarnemingen in de periode 15 maart tot 30 juni. De combinatie van het samen uitvoeren van een baltsvlucht boven geschikt broedbiotoop, en het terugkomen naar hetzelfde gebied op het productiegrasland, duidt op een territorium. Zeer waarschijnlijk had het paar wulpen in dit gedeelte van het productiegrasland een (beginnend) nest (zie Figuur 11 voor details en Figuur 16 voor overzicht).

5.5 Grutto

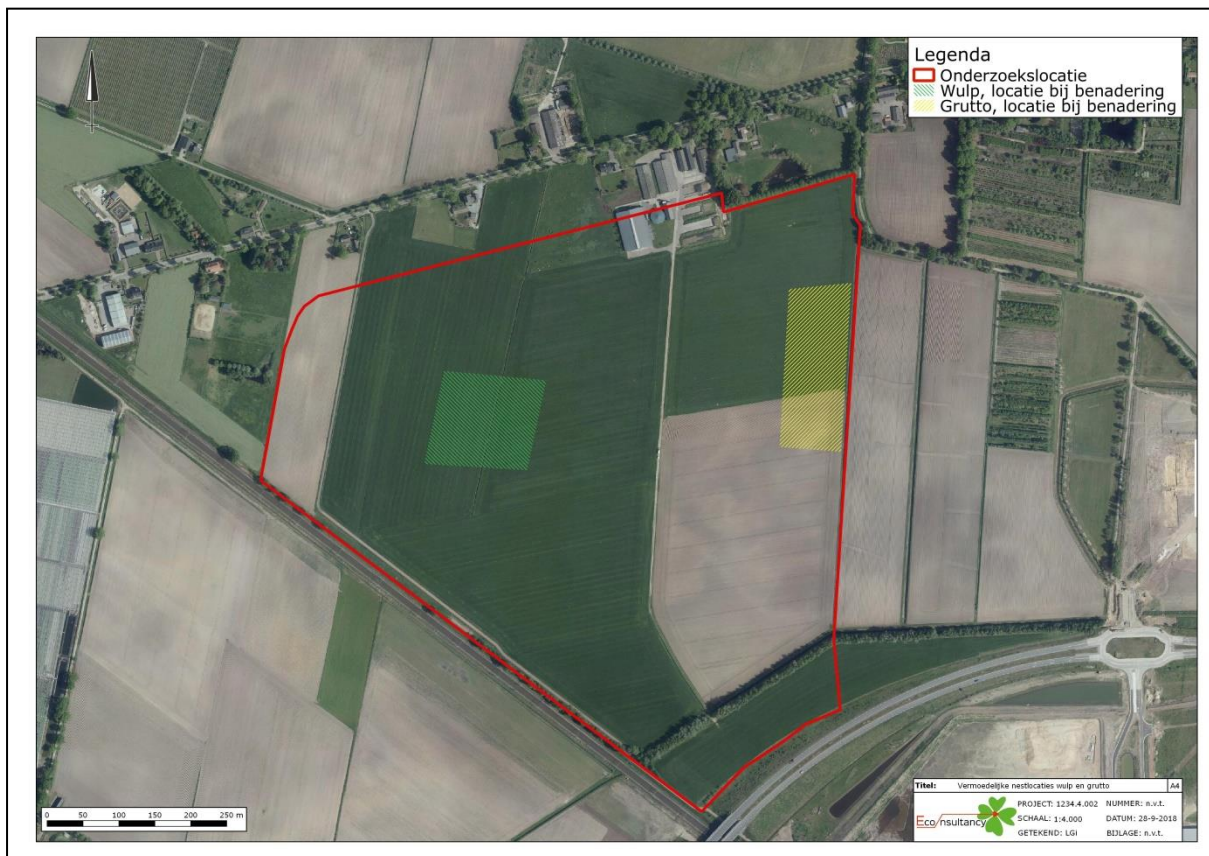
Omstandigheden

Tijdens de veldbezoeken naar de grutto en wulp waren de weersomstandigheden gunstig. De temperatuur was niet lager dan 5°C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Binnen de onderzoekslocatie

Tijdens de eerste veldbezoeken op 1, 15 en 26 maart werden er geen grutto's waargenomen binnen de onderzoekslocatie. Echter, tijdens het veldbezoek op 10 april 2018 werd er één grutto waargenomen in het productiegrasland. Dit dier leek, vanuit het observatiepunt op 'veilige afstand' in de auto, te foerageren. Echter, bij het benaderen van deze plek vloog de grutto luid alarmerend op en vloog er een tweede grutto op uit het gras. Inspectie van het gebied rondom de waargenomen grutto's leverde geen nest op (echter: nesten van grutto's zijn zéér lastig te vinden). Op 11 april 2018 werden twee foeragerende grutto's op ongeveer dezelfde plek als de dag ervoor waargenomen.

Conform de telrichtlijnen van SOVON voor de grutto, telt een nestindicatieve waarneming altijd. Uit het feit dat één grutto verborgen zat, en de ander alarm sloeg, kan daarom geconcludeerd worden dat om een broedend paar ging (zie Figuur 11 voor details en Figuur 16 voor een overzicht).

Figuur 11. De (vermoedelijke) nestlocaties van wulp en grutto. Hierbij dient opgemerkt te worden dat nestlocaties van beide soorten lastig te vinden zijn.

5.6 Vleermuizen

Omstandigheden

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 18°C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Vliegroute en foerageergebied

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen. Binnen de onderzoekslocatie, zijn de Gekkengraaf en de aangrenzende houtwal, de bomenrij tussen de Greenport Bikeway en de Noordersloot, de begroeiing langs de Kieviterweg en de zuidzijde van de tuin van Grubbenvorsterweg 68 potentieel geschikt als vliegroute. Ten noorden van de onderzoekslocatie vormt de bomenlaan aan de Grubbenvorsterweg een potentieel geschikte vliegroute. Bovendien vormt het de tuin van Grubbenvorsterweg 68, de Langevenseloop, Noordersloot en de Gekkengraaf potentieel geschikt foerageergebied (zie Figuur 12 voor ligging van deze locaties).

Langs de Gekkengraaf zijn in totaal circa 5-6 overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, waarvan er twee duidelijk foerageergedrag vertoonden. Ook zijn hier circa 2-3 laatvliegers overvliegend waargenomen, en 2-3 individuen van *Myotis spec.* De waargenomen individuen volgden de houtwal en de Gekkengraaf in beide richtingen (vloegen mogelijk op en neer), maar kwamen vanaf de Greenport Bikeway.

Vanaf de Greenport Bikeway zijn in circa 1-2 individuen van *Myotis spec.*, 2-4 laatvliegers en circa 5-6 gewone dwergvleermuizen waargenomen. De activiteit concentreerde zich voornamelijk bij de dichte bomen-opstand nabij de Gekkengraaf, waar dieren zowel foerageerden als overvlogen, maar de gehele Greenport Bikeway binnen de onderzoekslocatie werd gebruikt. Echter, deze vliegroute is niet optimaal: nabij de Grubbenvorsterweg vallen er grote gaten in de bomenrij. Tijdens het eerste veldbezoek zijn hier dan ook geen overvliegende vleermuizen waargenomen. Tijdens het tweede veldbezoek (minder wind) werd ter plaatse van de zuidwest hoek van de onderzoekslocatie, het vliegpatroon van vleermuizen diffuus: enkelen volgden de Greenport Bikeway richting de Grubbenvorsterweg, anderen vlogen naar de noordelijk gelegen bosschages in de weilanden. Hieruit valt op te maken dat dit gedeelte van de vliegroute niet functioneert tijdens winderige omstandigheden.

Aan de vliegroute bij de Grubbenvorsterweg zijn circa 10-12 gewone dwergvleermuizen en 3-4 laatvliegers waargenomen. Tevens zijn 2-3 individuen van *Myotis spec.* en 1-2 grootoorvleermuizen waargenomen.

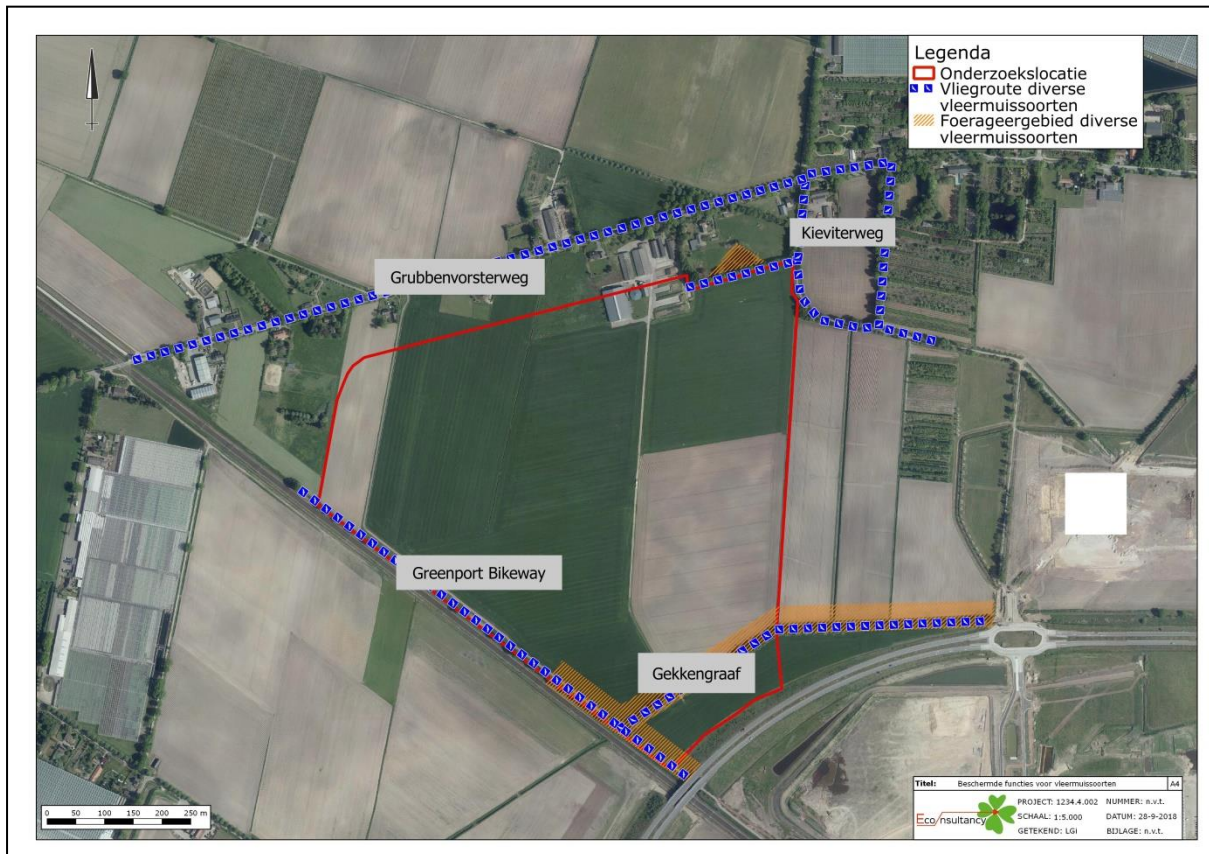
De bomenlaan aan de zuidzijde van de tuin van Grubbenvorsterweg 68 zijn 4-10 gewone dwergvleermuizen en twee laatvliegers waargenomen die vlogen van west naar oost. Enkele van deze dieren volgden alleen de bomenrij, maar het grootste deel bleef foerageren boven de poel in de tuin.

Bij de lijnvormige groene elementen van de Kieviterweg zijn 4-6 gewone dwergvleermuizen en 1-2 grootoorvleermuizen waargenomen. Deze dieren zijn overvliegend waargenomen, maar gebruikten de lijnvormige elementen tevens om te foerageren.

Tijdens het veldbezoek op 15 augustus 2018 was het nagenoeg windstil. Tijdens dit veldbezoek werd de Langevenseloop door 1-3 gewone dwergvleermuizen en 1-2 laatvliegers gebruikt om te foerageren. De Langevenseloop ligt zonder beschutting tussen twee grote graspercelen. Gezien het lage aantal in combinatie met de open ligging, wordt verwacht dat de Langevenseloop bij windstille condities foerageergebied vormt, maar geen essentiële functie heeft voor voornoemde soorten. Dit onderdeel wordt daarom niet verder meegenomen in de rapportage.

Samenvattend worden de lijnvormige elementen langs de Grubbenvorsterweg in zijn geheel, de tuin ten zuiden van Grubbenvorsterweg 68, de Greenport Bikeway, de Gekkengraaf en de Kieviterweg gebruikt door het grote aantal vleermuizen. Tevens werd hier sporadisch foerageergedrag waargenomen. Dit duidt op een essentiële vliegroudefunctie met zijdelings foerageerfunctie van voornoemde lijnvormige elementen. De essentiële functie is aangetroffen voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en individuen van *Myotis spec.* Bovendien zijn ter plaatse van de Kieviterweg en Grubbenvorsterweg gewone grootoorvleermuizen aangetroffen. Deze soort is, gezien hun relatief stille sonar, moeilijker vast te stellen. Hoewel deze soort in lagere aantallen is aangetroffen, mag echter aangenomen worden dat de Kieviterweg en Grubbenvorsterweg ook een essentiële functie heeft voor gewone grootoorvleermuizen.

Bovendien werd een gedeelte van de bomenopstand aan de Greenport Bikeway en de Noordersloot, de Gekkengraaf en de poel in de tuin van Grubbenvorsterweg 68 gebruikt als foerageergebied. Het hoge aantal individuen en het eenduidige gebruik van deze locaties duidt dit op een essentiële foerageerfunctie voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en individuen van *Myotis spec.* (zie Figuur 12 voor details en Figuur 16 voor een samenvatting van alle resultaten).

Figuur 12. Aantroffen essentiële vliegroutes en foerageergebieden voor diverse vlieermuissoorten (zie tekst).

5.7 Bever

In de Gekkengraaf is een beverburcht met twee gebruikte 'glijbaantjes' naar het water gevonden in 2016. Hier zijn ook een aantal beveropgangen vanuit de Gekkengraaf naar de omliggende percelen (grasland) aangetroffen. Langs een gedeelte van de Gekkengraaf zijn in 2016 tevens knaagsporen aan bomen, struiken en takken aangetroffen. In 2017 werd één glijbaantje minder gebruikt, waren er geen verse knaagsporen meer en ook werden de opgangen vanuit de Gekkengraaf naar de weilanden minder duidelijk. Uiteindelijk zijn twee cameravallen (Scout Guard) opgehangen om de aanwezigheid van bevers aan te tonen dan wel uit te sluiten. De cameravallen stonden gericht op de glijbaantjes, en hebben van 7 juli 2017 t/m 10 juli 2017 gehangen. Tijdens deze drie nachten zijn er géén bevers aangetroffen. Echter, tijdens een veldbezoek op 8 december 2017 en 1 en 15 maart 2018 zijn weer verse knaagsporen van bever aangetroffen. Op 26 maart 2018 zijn er géén verse knaagsporen meer aangetroffen. Op 10 april werd één glijbaan nog duidelijk gebruikt, maar waren er geen verse knaagsporen en werd de andere glijbaan niet meer gebruikt. Vanaf 10 april tot 20 september 2018 werden de glijbanen niet meer gebruikt, werden er géén verse knaagsporen meer aangetroffen en werd de beverburcht overgroeid door haagwinde (zie Figuur 13). Echter, 1 km ten oosten van de onderzoekslocatie in het verlengde van de Gekkengraaf, werden tijdens veldwerk op 20 september 2018 verse knaagsporen aangetroffen (zie Figuur 14). Hier is tevens in 2016 al een beverhol onder de duiker van de Sevenumseweg aangetroffen (zie Figuur 15 voor details en Figuur 15 voor de overzichtskaart).

Uit bovenstaande resultaten valt af te leiden dat de beverburcht met wisselende intensiteit wordt gebruikt, met grote periodes van afwezigheid. Mogelijk verblijft de bever tijdens afwezigheid in het beverhol onder de duiker van de Sevenumseweg, en/of elders in zijn territorium. Conform de beleidsre-

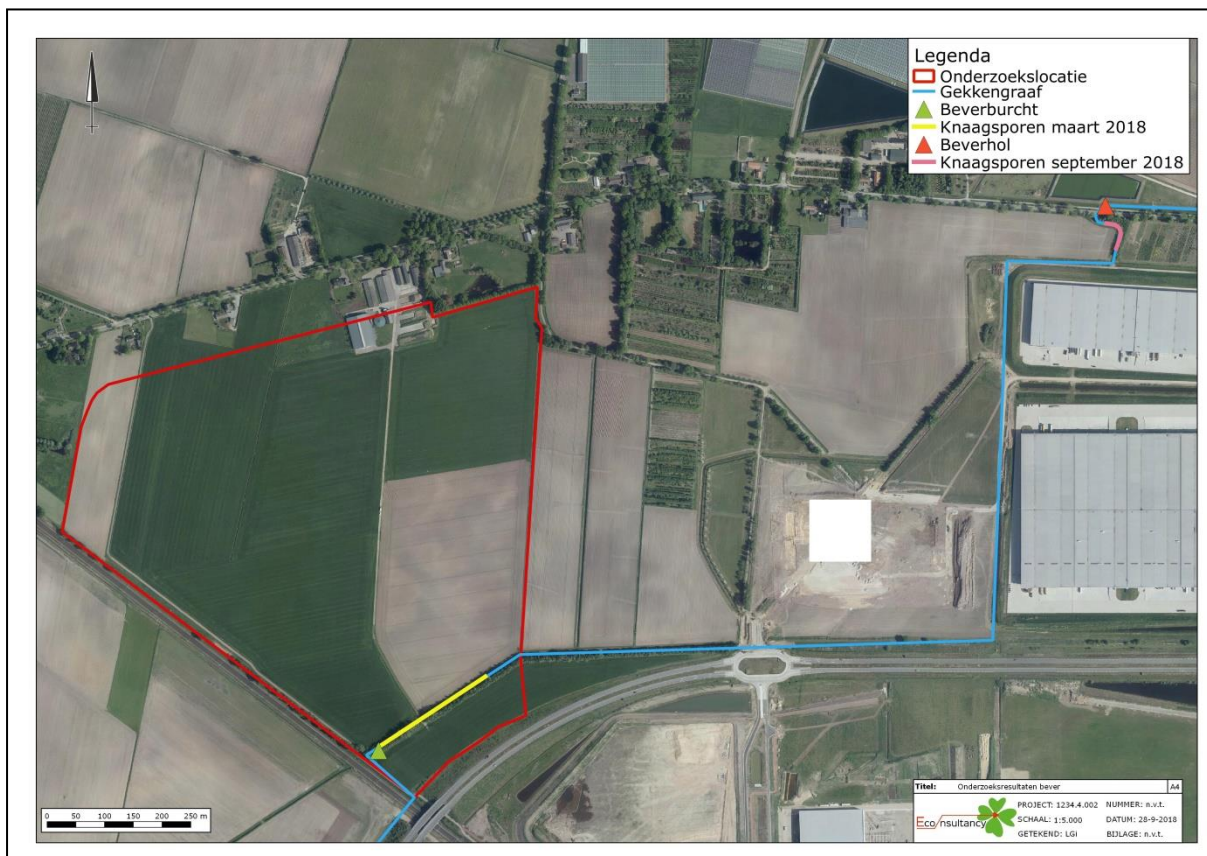
gels van Provincie Limburg (Gedeputeerde Staten van Limburg, 2017), mag een rust- en verblijfplaats echter pas als 'verlaten' worden beschouwd als uit protocollair veldonderzoek is gebleken dat de verblijfplaats ten minste 12 maanden niet meer in gebruik is geweest. Hoewel er dus grote periodes van afwezigheid zijn, wordt de beverburcht binnen de onderzoekslocatie dus aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaats. De Gekkengraaf maakt onderdeel uit van de functionele leefomgeving en vormt tevens migratieroute naar foerageergebieden en/of andere burchten.

Figuur 13. Beverburcht (omtrek weergegeven met rode stippellijn) in Gekkengraaf binnen onderzoekslocatie, overwoekerd door haagwinde. Datum foto: 5 september 2018.

Figuur 14. Verse beverknaagsporen nabij beverhol bij duiker Sevenumseweg, ten westen van de onderzoekslocatie. Datum foto: 20 september 2018.

Figuur 15. Beverburcht in de Gekkengraaf binnen de onderzoekslocatie met knaagsporen in maart 2018, en beverhol in een duiker onder de Sevenumseweg (circa 1km ten oosten van de onderzoekslocatie) met knaagsporen in september 2018.

5.8 Overige soorten

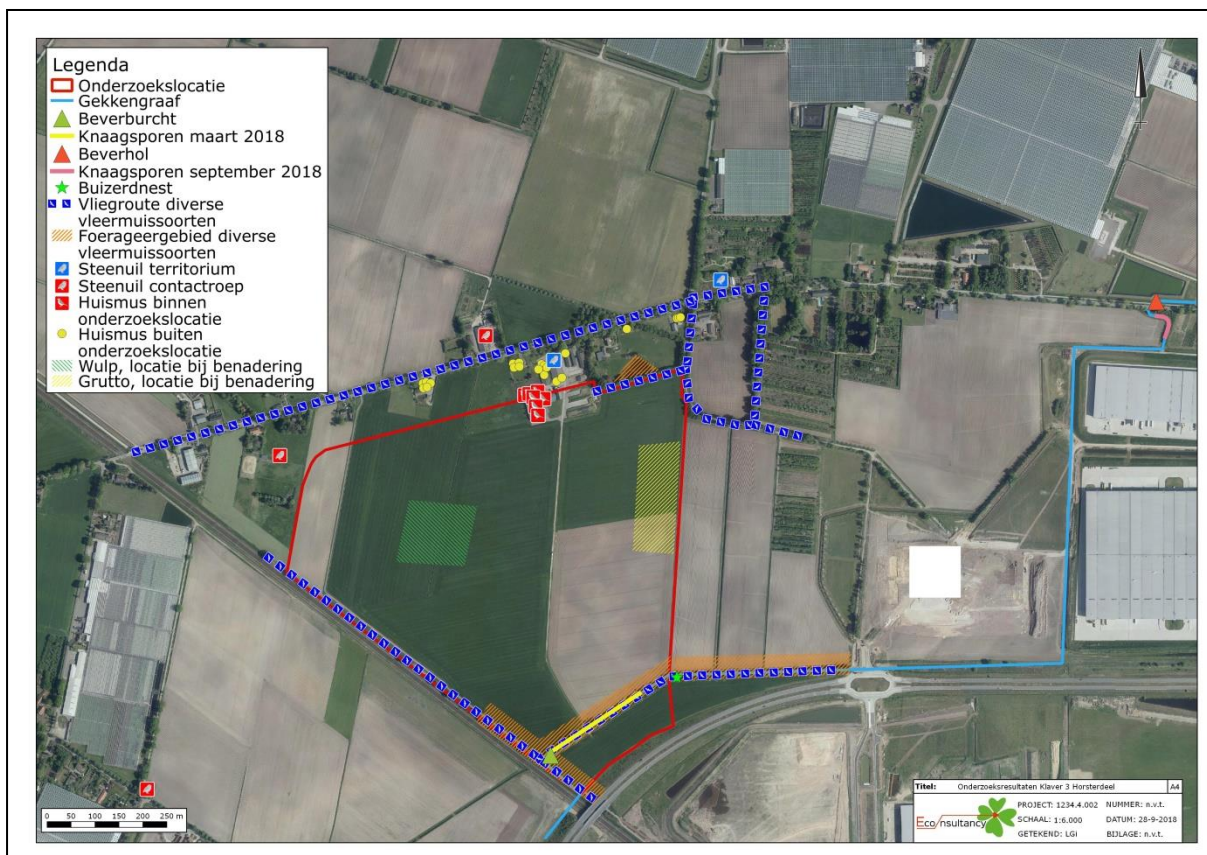
Tijdens de veldbezoeken zijn diverse konijnenholen en poep van marterachtigen (geen das) gevonden. Bovendien is er eenmalig een vos gezien, die de onderzoekslocatie gebruikt als foerageergebied.

Voor marterachtigen geldt in Limburg een vrijstellingsperiode, zolang er gewerkt wordt buiten het broedseizoen van vogels (1 maart t/m 15 augustus). In het kader van de ruimtelijke ontwikkeling geldt voor algemene grondgebonden zoogdieren als vos en konijn een vrijstelling. Er dient echter wel ten alle tijden rekening gehouden te worden met de zorgplicht.

Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat een deel van de onderzoekslocatie geschikt habitat vormt voor de waterspitsmuis (Noordersloot), levendbarende hagedis (spoortalud en bermen Greenportlane), drijvende waterweegbree (Noordersloot) en de kamsalamander (Noordersloot en houtwalen langs fietspad en Gekkengraaf). Volgens de opdrachtgever worden deze elementen in de toekomstige situatie behouden en worden hier dan ook geen versturende werkzaamheden uitgevoerd. Op basis hiervan kan worden uitgesloten dat de soorten negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen, mits de randvoorwaarden en de te nemen maatregelen worden beschreven in een ecologisch werkprotocol.

5.9 Overzicht van de onderzoeksresultaten

Figuur 16 geeft een overzicht van de onderzoeksresultaten.

Figuur 16. Een overzicht van de onderzoeksresultaten.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Steenuil functioneel leefgebied

De steenuil valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Conform artikel 3.1 lid 2, is het verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen. Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het verbod op opzettelijk storen van vogels, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Bovendien zijn nesten van steenuilen jaarrond beschermd (categorie 1).

Direct grenzend aan de onderzoekslocatie, in de oostelijke koeienstal van 'Hoeve Rosa', is een steenuilterritorium vastgesteld. Hoewel de koeienstal buiten de onderzoekslocatie valt en dus blijft bestaan, bevat de onderzoekslocatie wel optimaal en marginaal geschikt foerageergebied (als onderdeel van de functionele leefomgeving) voor de steenuil. Het gaat hierbij met name om het erf van 'Hoeve Rosa' en de westelijk gelegen koeienwei.

Ook de functionele leefomgeving van de nestplaats is beschermd. Een nestplaats kan namelijk alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen. De functionaliteit van de nestplaats moet voor, tijdens en na uitvoer van de geplande activiteiten gegarandeerd worden.

De voorgenomen ingrepen kunnen een negatief effect hebben op de steenuil. Voor de voorgenomen ingreep zal een ontheffing, met de daarbij benodigde maatregelen voor steenuil, aangevraagd dienen te worden ten aanzien van de verboden als vermeldt in artikel 3.1, lid 2, 4 en 5.

Indien de koeienstallen buiten de onderzoekslocatie hun functie verliezen en/of worden omgebouwd, dient opnieuw te worden beoordeeld of er een verbod op de Wet natuurbescherming aan de orde is, en of hiervoor een ontheffingsaanvraag benodigd is.

6.2 Huismus nestlocatie

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen (artikel 3.1 lid 2). Bovendien is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (artikel 3.1 lid 4 en 5).

Voor de sloop van de moderne koeienstal met zeven huismusterritoria dient ontheffing te worden verkregen voor het beschadigen, vernielen, wegnemen en/of storen van jaarrond beschermde huismusterritoria.

In het activiteitenplan ter bate van de ontheffingsaanvraag worden mitigerende maatregelen opgenomen.

6.3 Huismus functioneel leefgebied

Het functionele leefgebied van de huismussen binnen de onderzoekslocatie bevat onder andere de moderne koeienstal en het omliggende erf binnen de onderzoekslocatie. Het is aannemelijk dat deze individuen ook gebruik maken van de rest van het erf buiten de onderzoekslocatie, de tuin van Hoeve Rosa (en mogelijk van de overige huizen aan de Grubbenvorsterweg) als functioneel leefgebied. Bovendien viel het op dat er méér huismussen aanwezig waren, dan waarvan uiteindelijk een territorium

is vastgesteld binnen de onderzoekslocatie (circa 10 huismusmannetjes, bovenop de 7 vastgestelde territoria). Het is daarom aannemelijk dat de huismussen die hun nestplaats in de directe omgeving van de onderzoekslocatie hebben, de moderne koeienstal (mede) gebruiken om te foerageren. Hiermee kan worden vastgesteld dat de moderne koeienstal en het omliggende erf binnen de onderzoekslocatie, onderdeel uitmaakt van het functionele leefgebied van meerdere huismussen. Voor deze huismussen zal een gedeelte van hun functionele leefgebied verdwijnen. Indien dit leidt tot het niet meer functioneren van de nestlocaties, betreft het een overtreding op de Wet natuurbescherming en dient hiervoor ontheffing te worden aangevraagd. De noordgrens van de onderzoekslocatie zal echter ingericht worden voor de steenuil (zie hoofdstuk 6.1), waarop de huismus kan meeliften. De afname in leefgebied is daarom van tijdelijke aard. Bovendien blijft een groot gedeelte van het functionele leefgebied buiten de onderzoekslocatie bestaan, waardoor de functionaliteit van de huismussen naar verwachting niet in het geding komt. Er is hiervoor dan ook geen ontheffing benodigd.

Indien de koeienstallen buiten de onderzoekslocatie hun functie verliezen en/of worden omgebouwd, dient opnieuw te worden beoordeeld of er een verbod op de Wet natuurbescherming aan de orde is, en of hiervoor een ontheffingsaanvraag benodigd is.

6.4 Buizerd

Binnen de onderzoekslocatie is een buizerdnest aangetroffen in de houtwal langs de Gekkengraaf, dat tijdens het broedseizoen van 2018 in gebruik was.

De buizerd valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Conform artikel 3.1 lid 2, is het verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen. De houtwal langs de Gekkengraaf blijft bestaan, en daarmee wordt een overtreding op verbodsartikel 3.1 lid 2 voorkomen. Echter, binnen de verstoringafstand van 75 meter van het nest worden werkzaamheden uitgevoerd (storing van tijdelijke aard) en infrastructuur aanlegd (storing van permanente aard).

Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het verbod op opzettelijk storen van vogels, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. De buizerd is in Limburg geclassificeerd als categorie 4: *'nesten van plaatstrouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat. Ze zijn dusdanig kwetsbaar dat de functionaliteit niet in het geding mag komen. Indien de omgeving van de bekende nestplaats vernietigd wordt moet worden bepaald of er voldoende functionaliteit behouden blijft.'* (bron: Gedeputeerde Staten van Limburg, 2017). De functionele leefomgeving van een buizerd heeft geen vaste grootte, echter het Kennisdokument houdt aan dat een buizerd circa 1km rondom zijn nest vliegt om te foerageren (BIJ12, 2017). De functionele leefomgeving moet het volgende bevatten om functioneel te zijn:

- Afwisselende landschappen, met bomen, bosschages en open stukken;
- Grote, dikke bomen die stevig genoeg zijn om het nest te kunnen dragen;
- Open gebieden waar gejaagd kan worden en genoeg voedsel te vinden is binnen een straal van enkele kilometers van het nest;
- Rustige, bomenrijke omgeving.

Specifiek voor de buizerd op de onderzoekslocatie, zal het functionele leefgebied van de buizerd minimaal het volgende bevatten: de onderzoekslocatie, maar ook de bomenlaan en tuinen/erven langs de Grubbenvorsterweg/Sevenumseweg, de agrarische percelen ten westen en noorden van de onderzoekslocatie, het opgaande groen in de omgeving (voornamelijk de centrale dassenzone, de S1 zone en alle groenzones langs de GPL) en de beken/sloten die buiten de onderzoekslocatie vallen. Het functionele leefgebied binnen de onderzoekslocatie bevat voornamelijk productiegroen, wat het

grasland marginaal geschikt maakt als foerageergebied. De overige genoemde elementen kunnen gekenmerkt worden als optimaal foerageergebied vanwege de diversiteit aan (micro-)habitats. Dit maakt het aannemelijk dat de functionaliteit van de leefomgeving duurzaam geborgd is voor nu en in de toekomst.

Buizerden worden vaak waargenomen nabij (drukke) wegen om te foerageren en beschikken, indien ze toch verstoord worden, over voldoende flexibiliteit om zich elders te vestigen. Om verstoring van tijdelijke aard door werkzaamheden, en verstoring van permanente aard door infrastructuur te voorkomen, dienen maatregelen getroffen te worden die vastgelegd dienen te worden in een ecologisch werkprotocol. Één van deze mitigerende maatregelen is het niet uitvoeren van werkzaamheden binnen de verstoringsafstand (75 meter) tijdens het broedseizoen (1 februari tot 31 augustus). Bovendien zal het buizerdnest meeliften op de maatregelen voor de steenuil en vliegrouetes van vleermuizen (zie respectievelijk hoofdstuk 6.1 en 6.6).

Indien de maatregelen uit het ecologisch werkprotocol kunnen worden uitgevoerd, is een ontheffingsaanvraag voor deze soort niet aan de orde.

6.5 Wulp en grutto

Binnen de onderzoekslocatie is één broedend wulpenpaar en één broedend gruttopaar aangetoond. Het beschermingsregime van de wulp en grutto komt overeen met die van de buizerd (categorie 4 Limburg, functioneel leefgebied moet op regionaal niveau gegarandeerd blijven en de soort bevat voldoende flexibiliteit om elders een nestplaats te zoeken).

De wulp maakt in Nederland vooral gebruik van agrarisch cultuurlandschap als foerageergebied en voor nestlocaties. De grutto maakt in Nederland vooral gebruik van open graslanden. Op regionaal niveau zijn deze habitattypes voldoende aanwezig en bovendien zijn de aangetroffen aantallen broedparen (één paar grutto en één paar wulp) erg laag. Daarom is ook in onderhavige situatie sprake van behoud van de functionaliteit van de regio voor betreffende soorten en geen invloed op de populatie op regionaal niveau.

Overtreding van artikel 3.1 lid 2, 4 en 5 is niet aan de orde zolang de werkzaamheden plaatsvinden buiten de periode dat beide soorten broeden. Dit, en eventueel andere maatregelen, dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

6.6 Vliegrouete en foerageergebied diverse vleermuissoorten

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegrouetes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

De lijnvormige elementen langs de Grubbenvorsterweg in zijn geheel, de tuin ten zuiden van Grubbenvorsterweg 68, de Greenport Bikeway (binnen de onderzoekslocatie), de Gekkengraaf en de Kieviterweg vervullen de functie van essentiële vliegrouetefunctie met zijdelings foerageerfunctie voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en individuen van *Myotis spec.* Bovendien is deze functie ook vastgesteld voor gewone grootoorvleermuizen bij de lijnvormige elementen van de Kieviterweg en Grubbenvorsterweg.

Daarbij werd een gedeelte van de bomenopstand aan de Greenport Bikeway en de Noordersloot, de Gekkengraaf en de poel in de tuin van Grubbenvorsterweg 68 een foerageerfunctie vastgesteld voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en individuen van *Myotis spec.*

Voornoemde lijnvormige elementen blijven volgens de opdrachtgever allemaal bestaan, met uitzondering van een gedeelte van de elementen aan de Kieviterweg. De Kieviterweg ligt buiten de onderzoekslocatie: hiervoor is reeds een ecologisch werkprotocol opgesteld (zie rapportage 1234.2.009, versie D1 d.d. 1 juni 2018).

De vastgestelde vliegroutes met foerageerfunctie en de foerageergebieden dienen het donkere aaneengesloten karakter te allen tijde te behouden. Dit houdt in dat er geen bomen gekapt mogen worden of aangetast mogen worden, waardoor de kronen niet meer aaneengesloten zullen zijn of de reeds aanwezige 'gaten' in het kronendek groter worden. De waterlopen en poel dienen behouden te blijven. Daarnaast mag er geen toename in verlichting zijn ten opzichte van de huidige situatie. Indien hiermee de vliegroute voor vleermuizen ten alle tijden functioneel behouden kan blijven, is hiervoor geen ontheffing benodigd. De maatregelen dienen dan te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Worden er toch bomen gekapt of vinden er veranderingen in verlichting plaats, dan wordt geadviseerd om met een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen te overleggen over de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen zodanig dat de functie voor deze beschermde soorten te allen tijde functioneel aanwezig blijft. Indien dit niet mogelijk is, dient er alsnog ontheffing te worden aangevraagd.

Er wordt vrijblijvend geadviseerd om aan Greenport Bikeway tussen het huidige foerageergebied en de Grubbenvorsterweg (zie Figuur 12) extra inheemse bomen of struiken (zoals bijv. zomereik, es of linde) te planten. Op deze manier wordt de vliegroute versterkt, omdat dit gedeelte alleen kan worden gebruikt in windstille omstandigheden. Deze aanplant zou tevens bijdragen aan de migratieroute voor de das (zie hoofdstuk 6.8), en zou een aansluiting vormen van de vleermuistoren in de S1 zone met de Grubbenvorsterweg.

6.7 Bever

De bever valt onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. Hiermee is het verboden de soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.5 lid 1), de dieren opzettelijk te verstoren (artikel 3.5 lid 2) en de voortplantings- of rustplaatsen van de dieren opzettelijk te beschadigen of vernielen (artikel 3.5 lid 4).

De beverburcht aan de Gekkengraaf binnen de onderzoekslocatie wordt met wisselende intensiteit gebruikt door de bever, met grote periodes van afwezigheid. De burcht wordt echter gekenmerkt als vaste rust- en verblijfplaats, en de Gekkengraaf maakt onderdeel uit van de functionele leefomgeving en vormt tevens migratieroute naar foerageergebieden en/of andere burchten. Omdat verstoring tijdens de werkzaamheden niet uit te sluiten valt, dient ontheffing te worden aangevraagd voor artikel 3.5 lid 2. Bovendien dient de Gekkengraaf binnen de onderzoekslocatie geschikt te blijven als migratieroute voor de bever. Hiervoor dienen maatregelen gevolgd te worden die worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

6.8 Das

Uit de quickscan bleek dat de das geen vaste rust- en verblijfplaats binnen de onderzoekslocatie heeft, maar mogelijk wel sporadisch gebruikt maakt van de lijnvormige elementen aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie als looproute. Aanbevolen werd om voor de inrichting rekening te houden met de das. Voor de das is reeds een inrichtingsplan opgesteld (rapport 14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015) voor het gehele Klavertje 4-gebied, en ontheffing verleend tot 31 oktober 2017 voor Trade Port Noord, ten oosten van de onderzoekslocatie (FF/75C/2006/0242A d.d. 09-09-2013). In deze ontheffing staat de voorwaarde opgenomen een migratieroute voor de das in te richten langs het spoor, ter plaatse van de Greenport Bikeway. De maatregelen hiervoor dienen opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft van Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ter plaatse van Klaver 3 Horsterdeel te gemeente Horst aan de Maas.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van een bedrijventerrein. Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 1234.4.001, d.d. 15 januari 2018).

Voorgenomen ingreep

De opdrachtgever is voornemens om op de onderzoekslocatie een bedrijventerrein te realiseren. Ten behoeve van dit voornemen zullen de agrarische percelen en weilanden verdwijnen, de aanwezige (agrarische) gebouwen gesloopt worden en de bosschages en bosopstanden verdwijnen. Echter, de burgertuinen aan de Grubbenvorsterweg die binnen het nieuw te ontwikkelen Klaver 3 vallen, blijven bestaan en worden niet herontwikkeld. Bovendien heeft de opdrachtgever aangegeven dat de Noordersloot en de aangrenzende houtwal (figuur 5), alsmede de Gekkengraaf en de aangrenzende houtwal (figuur 6) en de zuidzijde van de tuin van Grubbenvorsterweg 68 behouden blijven in de toekomstige situatie.

Aangetroffen soorten en functies

Soort	Functie	Locatie	Ontheffingsaanvraag?
Steenuil	Functioneel leefgebied	Erf 'Hoeve Rosa' en koeienwei ten westen van 'Hoeve Rosa'	Ja: artikel 3.1 lid 2, 4, 5
Huismus	Nestlocatie	Moderne koeienstal	Ja: artikel 3.1 lid 2, 4, 5
Huismus	Functioneel leefgebied	Moderne koeienstal en erf binnen onderzoekslocatie	n.v.t., maatregelen in ecologisch werkprotocol
Buizerd	Nestlocatie	Houtwal langs Gekkengraaf (blijft behouden)	n.v.t., maatregelen in ecologisch werkprotocol
Buizerd	Functioneel leefgebied	Onderzoekslocatie-overschrijdend (o.a. groen langs GPL, dassenzone, S1 zone)	n.v.t.: er blijft voldoende leefgebied over en lift mee op maatregelen voor andere soorten
Wulp en grutto	Nestlocatie	Productiegrasland	n.v.t., maatregelen in ecologisch werkprotocol
Wulp en grutto	Functioneel leefgebied	Productiegrasland	n.v.t., maatregelen in ecologisch werkprotocol
Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en <i>Myotis spec.</i>	Essentiele vliegroute	Lijnvormige elementen langs Grubbenvorsterweg, de tuin ten zuiden van Grubbenvorsterweg 68, de Greenport Bikeway, de Gekkengraaf en de Kieviterweg	n.v.t. mits de vliegroute ten alle tijden functioneel aanwezig blijft (maatregelen in ecologisch werkprotocol). Anders ontheffing op artikel 3.5 lid 2
Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en individuen van <i>Myotis spec.</i>	Essentiele foerageerfunctie	Greenport Bikeway, Gekkengraaf en poel in tuin Grubbenvorsterweg 68	n.v.t. mits de vliegroute ten alle tijden functioneel aanwezig blijft (maatregelen in ecologisch werkprotocol). Anders ontheffing op artikel 3.5 lid 2
Bever	Vaste rust- en verblijfplaats	Burcht in Gekkengraaf	Ja: artikel 3.5 lid 2
Bever	Functioneel leefgebied	Gekkengraaf	Ja: artikel 3.5 lid 2
Das	Migratieroute	Greenport Bikeway en Gekkengraaf	n.v.t., maatregelen in ecologisch werkprotocol

---

Conclusie

Voor bovenvernoemde soorten en functies dient ontheffing te worden verkregen, en/of een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Maatregelen ter bate van de ontheffingsaanvraag, zullen nader uitgewerkt worden in een activiteitenplan.

Uit de quickscan flora en fauna is tevens gebleken dat een deel van de onderzoekslocatie geschikt habitat vormt voor de waterspitsmuis (Noordersloot), levendbarende hagedis (spoortalud en bermen Greenportlane), drijvende waterweegbree (Noordersloot) en de kamsalamander (Noordersloot en houtwallen langs fietspad en Gekkengraaf). Volgens de opdrachtgever worden deze elementen in de toekomstige situatie behouden en worden hier dan ook geen versturende werkzaamheden uitgevoerd. Op basis hiervan kan worden uitgesloten dat de soorten negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen, mits de randvoorwaarden en de te nemen maatregelen worden beschreven in een ecologisch werkprotocol.

Voor alle overige soorten is de zorgplicht van toepassing. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden. In de praktijk kan dit worden toegepast door eventueel aangetroffen individuen te verplaatsen, of door in één richting te werken zodat dieren kunnen vluchten. Het werkmateriaal moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt zodat er geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring optreedt.

Indien de koeienstallen van 'Hoeve Rosa' buiten de onderzoekslocatie hun functie verliezen en/of worden omgebouwd, dient opnieuw te worden beoordeeld of er een verbod op de Wet natuurbescherming aan de orde is, en of hiervoor een ontheffingsaanvraag benodigd is.

Bovendien wordt vrijblijvend geadviseerd om aan Greenport Bikeway tussen het huidige foerageergebied en de Grubbenvorsterweg (zie Figuur 12) extra inheemse bomen of struiken (zoals bijv. zomereik, es of linde) te planten. Op deze manier wordt de vliegroute (ook voor de vleermuistoren en –kelder in de S1 zone) en de toekomstige natuurzone voor de das versterkt.

8 LITERATUURLIJST

Bloem H., Boer K., Groen N. M., van Harxen R. & Stroeken P. 2001. De Steenuil in Nederland. Handleiding voor onderzoek en bescherming. Stichting Steenuilenoverleg Nederland (STONE) STONE 2011, Handleiding voor onderzoek en bescherming.

Bremer van den, L., van Harxen R. & Stroeken R. 2009. Terreingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Fink P. 1989. Seasonal variation of territory size with the little owl (*Athene noctua*). *Oecologia* 83: 68-75.

Gedeputeerde Staten van Limburg, 2017. Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg.

Grzywaczewski G. 2009. Home range size and habitat use of the little owl *Athene noctua* in East Poland. *Ardea* 97(4): 541-545.

Zuberogitia I., Zabala J., Martínez J.A., Hidalgo S., Martínez J.E., Azkona A. & Castillo I. 2007. Seasonal dynamics in social behavior and spacing patterns of the little owl *Athene noctua*. *Ornis Fennica* 84: 173-180.

Kennisdocument Steenuil, versie 1, juli 2017

Kennisdocument Huismus, versie 1, juli 2017

Kennisdocument Buizerd, versie 1, juli 2017

Kennisdocument Bever, versie 1, juli 2017

Sovon telrichtlijnen wulp: <https://www.sovon.nl/nl/grutto>

Sovon telrichtlijnen grutto: <https://www.sovon.nl/nl/soort/5410>

Rapportage Econsultancy 1234.2.009, versie D1 d.d. 1 juni 2018. Ecologisch werkprotocol Klaver 3ab.

Rapportage Econsultancy 1959.1.003, versie D6 d.d. 7 december 2017. Activiteitenplan Klaver 5.

Rapportage Econsultancy 14093766 VEN.TPN.ECO3, d.d. 30 juli 2015. Inrichting gebied voor de das.

Ontheffing met zaaknummer 2018-201742, kenmerk 2018/22098 d.d. 30 maart 2018. Ontheffing Klaver 5 fase 1.

Ontheffing met kenmerk FF/75C/2006/0242A d.d. 09-09-2013. Ontheffing Trade Port Noord.

Econsultancy

Boxmeer, 28 september 2018

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

